

Mit arktisk liv.

Jeg blev født en tidlig frostklar morgen, hvor sneen lå meterhøjt i den lille by Maniitsoq i Vestgrønland. Stedet kaldtes dengang Sukkertoppen, opkaldt af hollandske hvalfangere i 1600 tallet som syntes, at bjerget i nærheden lignede en gammeldags sukkertop. På grønlandsk betyder navnet den ujævne.

Min far var stadig en meget ung nordjyde, der efter at have mødt min grønlandske mor i Hellerup, kastede sig ud i at starte familie og åbne sin egen lille købmandshandel i Maniitsoq. I dag er der omkring 3.700 indbyggere, men dengang i 1950'erne var der bare omkring 1500 beboere. Så det var noget af et eventyr, min far havde kastet sig ud i. Samme år hvor grundlovsændringen afsluttede den Kongelige Grønlandske Handels monopol og gjorde Grønland til et amt.

Min mor arbejdede først på Maniitsoqs postkontor og senere i Politiembedet som kontorassistent. Hun var hvis ikke den første så blandt de allerførste kontoruddannede kvinder i Grønland.

Min mors fødested er Qeqertarsuatsiaat, også kaldet Fiskeræset, som ligger nogle hundrede kilometer syd for Nuuk. Fiskeræset er et ganske lille sted med under 250 indbyggere. Jeg har boet og arbejdet i Fiskeræset i flere kortere perioder, og det er der, hvor en stor del af min grønlandske familie bor.

Bortset fra en sommertur med skib til Danmark da jeg var to år, boede vi i Maniitsoq indtil jeg var fire, og min storebror på otte skulle i dansk skole. Min lillebror var kun få måneder gammel da vi alle fem fløj til Danmark i 1960.

Vi bosatte os i Roskilde, hvor vi boede i en længere årrække, dog med et enkelt afbræk på et par år i Sundby på Lolland.

Da jeg var færdig med gymnasiet, var jeg blevet lidt mere nysgerrig på mors grønlandske baggrund. Jeg tænkte, at jeg ville tage et enkelt år på eskimologi, lære sproget og få lidt baggrundsviden, inden jeg ellers ville følge i min fars fodspor og læse jura.

Jeg havde i mine ungdomsår allerede været på flere længere rejser, og havde stadig eventyrlyst og udve. Jeg havde vandret på Island, Norge og Lapland i Nordsverige, og jeg havde lært at 'lapperne' hellere ville kaldes samere.

Jeg havde i nogen tid funderet over det mærkelige i at jeg ikke kunne tale grønlandsk, men dog alligevel havde formået at lære en 4-5 andre sprog.

Jeg var begyndt at tænke på at besøge Grønland og få kontakt med min familie i Fiskeræset. Bygden med Grønlands længste navn Qeqertarsuatsiaat der ligger lidt syd for Nuuk. Jeg havde ikke været i Grønland siden 11-12 års alderen under et 3 måneders ophold sammen med min storebror og min mor.

Først havde jeg tænkt mig at spare penge sammen, tog arbejde som skolevikar og at lære grønlandsk på aftenskolen. Men da jeg fandt ud af at der var et fag der hed Eskimologi på Københavns Universitet som tilbød undervisning i grønlandsk som enkeltfag, tænkte jeg at det måtte være det rigtige. Der kunne jeg få gratis undervisning af bedste kvalitet, i stedet for at betale en aftenskolelærer. Min første grønlandsklærer var forfatteren til flere bøger om den grønlandske kajak, H. C. Petersen, som tog mig igennem til bifag.

Min første tur tilbage til Grønland blev en stor succes, med andre ord var lysten til mere plantet. Jeg boede hos min onkel og tjente til dagen og vejen med at hjælpe ham med fiskeriet efter torsk og ørred, samt sæl- og fuglefangst. Men sprogmæssigt kunne jeg mærke, hvor lidt jeg var i stand til. Det var meget frustrerende

ikke at kunne kommunikere ordentligt. Første del af min grønlandsk sproglæringskurve gik hurtigt op, men derefter blev det sværere og der blev længere mellem aha oplevelserne.

Jeg besluttede at give den hele armen med sproget, og vende tilbage til Fiskerødet året efter. Inden jeg tog afsted i forsommeren i 1978 var jeg blevet kontaktet af to jævnaldrende studerende Morten Meldgård og Bjarne Grønnow. Sammen gennemførte vi en skelsættende arkæologisk udgravning af en rensdyrjæger boplads i Aasivissuit i Sisimiuts bagland, lidt nord for Kangerlussuaq. På den tur besluttede jeg at lade mig optage som fuldtidsstuderende på Eskimologi fagets etnografiske linie.

Som lærervikar på Sct. Jørgensbjerg Skole og fik jeg det ordnet således, at jeg kunne tage fri de to dage om ugen hvor jeg tog til København for gå til grønlandsk på Institut for Eskimologi som er bedre kendt som Arktiske og Grønlandske studier.

På hovedfag var min sprogunderviser den tidligere Skoledirektør, Christian Berthelsen, som jeg i øvrigt er i familie med. Noget han aldrig nævnte selv og som jeg først fandt ud af efter studiet. Sproget viste sig at være en rimelig svær mundfuld. Men med stor hjælpsomhed fra medstuderende, min mor og daværende kæreste Karo Thomsen kunne det kun gå fremad.

Efterhånden gik det så godt med at lære grønlandsk, at jeg faktisk selv blev underviser i grønlandsk som fremmed sprog. Først på KKA Københavns Kommunale Aftenskole hvor jeg lærte mange interessante mennesker at kende. Flere som skulle vise sig at få stor indflydelse på mit livsforløb. Desuden underviste jeg også i grønlandsk på Hjemmestyrets Kurser for udsendte.

Som 23 årig blev jeg tilbudt at rejse med John Andersen i kajak 2000 km ned langs den grønlandske østkyst på jagt efter gamle bopladser. Ud over den vildt strabadserende tur oplevede vi rigtig mange spændende ting. Blandt andet blev vi en morgen vækket stadig i soveposerne af en isbjørne mor med unge som nok kunne dufte at der var nogle gode sager at spise i vores Fjellræven pyramide telt.

Vi overlevede vores mange møder med isbjørne og overnatninger på isflager i drivisen. Midtvejs på turen mødte vi to grønlandske familier der boede på Skærgårdshalvøen ved Kangerdivakai isoleret i et år. De vedligeholdte de gamle fangstmetoder med kajak og den oprindelige selvforsynende levevis. Det var meget spændende for mig og åbnede mine øjne for den kultur baggrund min moder og jeg selv kom fra.

Jeg deltog et par år senere i en etno-arkæologisk undersøgelse i Kuummiut, Kulusuk og Tasiilaq og fik god brug af den indsigt jeg havde opnået den store kajaktur.

I 1986 tog jeg et år til Nordalaska hvor jeg læste på University of Alaska, Fairbanks og samlede stof til min magisterkonferens. Jeg boede i Barrow og Nueqsut og levede sammen med Inuuppiat. Deltog i deres hverdag, tog på gåsejagt, rensdyrjagt og var blandt andet med på hvalfangst efter grønlandshval.

For at gøre en lang historie kort har jeg arbejdsmæssigt haft tilknytning til Ikerasak ved Uummannaq hvor jeg var lærer i en bygdeskolen. Samt til Nuuk hvor jeg har boet i længere tid og arbejdet på Grønlands Handelsskole, Grønlands Statistik, Kalaallit Nunaata Radioa (KNR), Qorsussuaq Skole og Nuuk Kunstmuseum.

Har du lyst til at høre mere kan du/I booke et foredrag her:

Mobil: 50 47 57 04

Mail: Kontakt@joernberglund.dk